

Role velkých senátů v rozhodování vrcholných soudů České republiky

Wolters Kluwer ČR, 2019

Autor knihy: Mgr. Ondřej Kadlec, Ph.D., J.D., MPhil

Autor recenze: Doc. JUDr. Vojtěch Šimíček, Ph.D.

Oponovanou publikaci hodnotím jako velmi kvalitní, a to po metodologické, obsahové i formální stránce. **Téma** práce je v našich podmínkách poměrně nové, originální a pouze okrajově zpracované. Již za to si O. Kadlec zaslouží ocenění. Pozitivně hodnotím rovněž pečlivost a systematičnost jeho postupu. Čtenář se tak postupně seznámí s použitými **metodami**, práce je velmi vhodně strukturována a po analýze vybraných problémů dospívá k formulaci vlastních závěrů. Je tak zjevná důkladná promyšlenost celé práce. Chválím rovněž okolnost, že čtenář není zahlcován nadbytečnými informacemi, nýbrž autor cíleně směřuje na užší okruh problémů, avšak jde do větší hloubky, což je vždy velmi cenné.

Za jednoznačně úctyhodný považuji **seznam použitých pramenů**, a to jednak odborných prací, a zejména judikatury. Je tak zřejmé, že autor vynaložil značné úsilí při přípravě publikace, obsáhl ohromné množství informací a dokázal s nimi odpovídajícím způsobem nakládat. Na vysoké úrovni je rovněž **jazyková úroveň** posuzované publikace. Oceňuji také svižný **způsob vyjadřování** a používání některých neotřelých príměrů, které publikaci dělají čtivější.

Co se týká **obsahových připomínek**, nemám zásadnější věcné výhrady. Publikace je totiž jednoznačně průlomová, v našem prostředí je o zkoumané problematice takto rozsáhle pojednáváno vůbec poprvé a předestřené názory jsou velmi dobře odůvodněné a argumentačně podložené. Nesouhlas s některými z nich proto nemůže být považován za faktickou výhradu, nýbrž za věcnou polemiku.

Osobně považuji za velmi chvályhodné, že se O. Kadlec takto důkladně a natolik kvalitně věnoval problematice role velkých senátů a mám za to, že jeho analýzy budou s velkým zájmem vnímány (zejména) jak na obou nejvyšších soudech, tak i na Ústavním soudu a budou v jejich praxi zohledňovány. Pociťuji totiž v českých podmínkách určitou absenci kritického a nezávislého náhledu na činnost těchto soudů, což právě oponovaná publikace nabízí. Zejména oceňuji zohlednění okolnosti, že vztah výše a níže instančně postaveného soudu není jednostranným diktátem, nýbrž daleko více nadřazeným soudem moderovanou diskusí (justičním dialogem). Takto je to skutečně třeba v praxi vnímat, jelikož i nadřazený soud má „právo na omyl“ a měl by být schopen sebereflexe.

Podstatné však je, aby ze strany nižších soudů převažovala snaha o poctivou snahu přesvědčit soud výše postavený k judikatorní změně, a to (v případě nejvyšších soudů) prostřednictvím velkých senátů. Jak uvedl Ústavní soud (nález sp. zn. II. ÚS 2766/14), *„výkon soudní moci musí být veden dominantním zájmem na ochraně základních práv a svobod (čl. 4 Ústavy). Soudnictví představuje jednu ze složek státní moci a její vykonavatelé musí mít neustále na zřeteli, že činí službu ve prospěch společnosti. Musí*

se proto v maximální možné míře oprostí od osobních zájmů a vyvarovat se snahy prosazovat svoje názory z jiných důvodů, než kterými jsou snaha o co možná nejspravedlivější rozhodnutí dané věci. V rámci dvouinstančního soudního řízení je proto úkolem soudu vyšší instance prosazovat jím zastávané řešení rozhodovaných případů silou přesvědčivosti, pečlivosti a skutkové podloženosti argumentace. Soudce nalézacího soudu si zase musí být vědom, že je povinen respektovat právní názory odvolacího soudu, jelikož v opačném případě by se účastníci řízení stávali faktickými rukojmími jeho osobních ambicí. Jakkoliv proto na straně jedné soudce nalézacího soudu má mít možnost přesvědčit výše postavený soud o opodstatněnosti svých skutkových zjištění a právních závěrů, nelze připustit, aby tato jeho snaha vedla k bezdůvodnému prodlužování celého řízení.“

Rovněž ve vztahu mezi Ústavním soudem a nejvyššími soudy by mělo platit, že se nejvyšší soudy snaží přednést nové a silné argumenty a přesvědčit Ústavní soud o vhodnosti změny právního názoru, a nikoliv apriorně odmítat jeho názor, případně se dokonce „vyžívat“ ve zcela zbytečných invektivách zpochybňujících jeho odbornost či závaznost jeho rozhodnutí. Tento přístup totiž mění vztah těchto soudů od zcela legitimního dialogu, motivovaného společnou snahou o nalezení co nejspravedlivějšího řešení, k jevu, žurnalisticky označovanému jako „válka soudů“, jejímiž oběťmi jsou však především účastníci řízení a také obecná právní jistota.

V Brně dne 5. listopadu 2019

Doc. JUDr. Vojtěch Šimíček, Ph.D.